UCHWAŁA NR XXVII/173/26
RADY MIASTA HELU

z dnia 28 października 2026 r.

w sprawie przyjęcia „Programu wspierania rodziny w Gminie Miejskiej Hel na lata 2027-2029”.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2026r., poz. 662, 912) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2026 r., poz. 980)

Rada Miasta Helu uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program wspierania rodziny w Gminie Miejskiej Hel na lata 2027-2029 ”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się burmistrzowi Helu .

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 roku.

Przewodniczący rady

Marek Chroń

Załącznik do Uchwały Nr XXVII/173/26

Rady Miasta Helu

z dnia 28 października 2026 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE MIEJSKIEJ HEL NA LATA 2027-2029

Spis treści

Rozdział I Otoczenie prawne ... 3
1.1. Podstawa prawna Programu ... 3
Rozdział II Wspieranie rodziny ... 5
2.1. Rodzina jako wartość ... 5
2.2. Zmiany społeczne a funkcjonowanie rodziny ... 6
2.3. Czynniki chroniące i czynniki ryzyka w funkcjonowaniu dziecka i rodziny ... 6
2.4. Formy wspierania rodziny oraz zasoby systemu pieczy zastępczej ... 8
Rozdział III. Charakterystyka demograficzna Gminy Miejskiej Hel ... 12
3.1. Dane demograficzne ... 12
3.2. Wybrane uwarunkowania demograficzne i społeczne ... 13
Rozdział IV Wspieranie rodziny w Gminie Miejskiej Hel ... 15
4.1. Główne czynniki powodujące trudności życiowe skutkujące wsparciem MOPS ... 15
4.2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną ... 15
4.3. Wsparcie asystenta rodziny ... 16
4.4. Formy pomocy i wsparcia świadczone przez MOPS w Helu ... 17
4.5. Świadczenia rodzinne ... 18
4.6. Punkt Pomocy Rodzinie w Helu ... 21
Rozdział V Wyniki badań społecznych dotyczących sytuacji rodzin i dzieci w Gminie Miejskiej Hel – 2026 r. ... 23
5.1. Wyniki badania ankietowego mieszkańców w zakresie wspierania rodziny ... 23
5.2. Wyniki badania ankietowego uczniów w zakresie wspierania rodziny ... 25
5.3. Wnioski z badań ... 26
Rozdział VI Analiza SWOT ... 27
Rozdział VII Adresaci Programu ... 29
Rozdział VIII Realizatorzy Programu ... 30
Rozdział IX Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Hel na lata 2027 - 2029 ... 31
Rozdział X Zakładane rezultaty ... 41
Rozdział XI Realizacja i finansowanie Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Hel na lata 2027–2029 ... 43
Rozdział XII Monitoring i ewaluacja Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Hel na lata 2027–2029 ... 44

Rozdział I

Otoczenie prawne

1.1. Podstawa prawna Programu

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Hel na lata 2027–2029 przygotowano na podstawie art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2026 r. poz. 980) w myśl, którego do zadań własnych Gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich programów wspierania rodziny.

Ponadto zgodnie z art. 179 ust. 1 podanej ustawy, w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt, burmistrz, prezydent składa Radzie Miejskiej roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Natomiast zgodnie z normą wyrażoną w ust. 2 art. 179 rada Gminy, biorąc pod uwagę potrzeby, o których mowa w ust. 1, uchwala gminne programy wspierania rodziny.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r., nr 78, poz. 483 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2026 poz. 980);
- Ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 636);
- Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2026 r., poz. 639 z późn. zm.);
- Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151);
- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r., poz. 1939 z późn.zm.);
- Ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. 2025 r. poz. 881);
- Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2026 r., poz. 236);
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 383);
- Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2026 r., poz. 490);
- Ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. 2026 r. poz. 795);
- Ustawę z dnia 17 listopada 1964 Kodeks postepowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2026 r., poz.468);

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. 2023 r. poz. 1870);
- Ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „*Za życiem*” (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 1829).

Rozdział II

Wspieranie rodziny

2.1. Rodzina jako wartość

Rodzina jest jedną z najstarszych i najważniejszych instytucji społecznych, która odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu postaw, wartości i więzi międzyludzkich. Pełni funkcje wychowawcze, emocjonalne i socjalizacyjne, będąc pierwszym środowiskiem, w którym człowiek uczy się norm społecznych, zasad współżycia i budowania relacji z innymi ludźmi. W tym sensie rodzina stanowi fundament dla rozwoju osobistego i społecznego każdego członka. To właśnie w rodzinie kształtuje się poczucie bezpieczeństwa, odpowiedzialności oraz umiejętność radzenia sobie z trudnościami życia codziennego. Prawidłowo funkcjonująca rodzina sprzyja harmonijnemu rozwojowi dzieci i młodzieży, wzmacnia kompetencje społeczne oraz wpływa na jakość życia całej społeczności lokalnej. Jednocześnie trudności pojawiające się w rodzinie, takie jak konflikty, uzależnienia, przemoc czy problemy wychowawcze, mogą wpływać na funkcjonowanie dzieci i młodzieży w szkole, relacje społeczne oraz poziom bezpieczeństwa i integracji w środowisku lokalnym.

Pomimo zachodzących zmian społecznych i cywilizacyjnych rodzina nadal pozostaje podstawowym środowiskiem wsparcia i budowania więzi społecznych.

Wartości rodzinne — takie jak poczucie bezpieczeństwa, troska o drugą osobę czy wzajemny szacunek — nadal pozostają istotne, choć ich przejawy mogą przyjmować nowe formy. Współczesna rodzina funkcjonuje w realiach szybkiego tempa życia, częstych zmian zawodowych oraz powszechnego dostępu do technologii, co może osłabiać codzienną bliskość i spontaniczne kontakty. Dlatego coraz większego znaczenia nabiera świadome budowanie relacji oparte na dialogu, empatii i uważności na potrzeby każdego członka.

Wyzwania te skłaniają rodziny do poszukiwania nowych sposobów wzmacniania więzi poprzez wspólne rytuały, regularne rozmowy, odpowiedzialne korzystanie z mediów cyfrowych czy stwarzanie przestrzeni do wyrażania emocji i opinii. Wartości rodzinne nie zanikają, lecz przekształcają się, dostosowując do współczesnych warunków, w których równowaga między życiem zawodowym a prywatnym staje się trudniejsza do utrzymania.

W takiej perspektywie kluczowe jest tworzenie atmosfery, w której każdy członek rodziny czuje, że jego głos ma znaczenie, a trudności są rozwiązywane wspólnie. Rodzina, która świadomie pielęgnuje relacje, wzmacnia poczucie przynależności, zwiększa odporność na

kryzysy i staje się przestrzenią dającą wsparcie, stabilność i możliwość rozwoju mimo dynamicznych zmian zachodzących we współczesnym świecie[1].

2.2. Zmiany społeczne a funkcjonowanie rodziny

Rodzina jako podstawowe środowisko wychowania i rozwoju człowieka, ulegała na przestrzeni lat znacznym przemianom. Z dawnych modeli opartych na wyraźnym podziale ról i hierarchii – w których dominującą pozycję zajmował mężczyzna, a obowiązki kobiety koncentrowały się na sferze domowej – stopniowo przekształciła się w strukturę bardziej partnerską, elastyczną i otwartą na zmiany społeczne. Rozwój gospodarczy, wzrost aktywności zawodowej kobiet oraz zmiany kulturowe przyczyniły się do innego rozumienia odpowiedzialności rodzinnych oraz większego znaczenia relacji opartych na współpracy, wzajemnym wsparciu i bliskości emocjonalnej.

Współczesna rodzina funkcjonuje jednak w warunkach nowych wyzwań. Intensywny rozwój technologii, szybkie tempo życia, presja osiągnięć i dominujący konsumpcjonizm wpływają na sposób organizowania codzienności i budowania więzi. Coraz częściej to urządzenia elektroniczne przejmują funkcje towarzyszenia dziecku, co może prowadzić do osłabienia bezpośrednich kontaktów i trudności w komunikacji. Widać również narastającą potrzebę równoważenia obowiązków zawodowych i rodzinnych oraz świadomego dbania o jakość relacji[2].

Zmieniające się warunki społeczne sprawiają, że wsparcie dla rodzin nabiera szczególnego znaczenia. Program Wspierania Rodziny ma na celu wzmacnianie rodziców w ich codziennych rolach, wspieranie budowania stabilnych i bezpiecznych relacji oraz tworzenie warunków, w których rodzina – niezależnie od swojej struktury – może prawidłowo funkcjonować i rozwijać się.

2.3. Czynniki chroniące i czynniki ryzyka w funkcjonowaniu dziecka i rodziny

W literaturze pedagogicznej podkreśla się, że rozwój dziecka oraz jego zachowania są w dużej mierze kształtowane przez warunki, w jakich funkcjonuje rodzina. Autorzy wskazują, że środowisko domowe może zarówno wspierać prawidłowy rozwój, jak i przyczyniać się do powstawania trudności wychowawczych. W tym kontekście wyróżnia się **czynniki ryzyka**, które zwiększają prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych, oraz **czynniki**

[1] Mariański, Janusz. „Rodzina jako wartość podstawowa w świadomości młodzieży szkolnej". *Copernicus Political and Legal Studies*, t. 2, nr 2, 2023, s. 80–102, https://doi.org/10.15804/CPLS.2023207.
[2] S. Romanowska-Jonio, Rodzina w kontekście zmian społeczno-kulturowych w świetle badań własnych, *Wychowanie w Rodzinie*, t. XXXI (2/2024),

chroniące, które wzmacniają odporność dziecka i sprzyjają jego prawidłowemu funkcjonowaniu[3].

Czynniki ryzyka

Czynniki ryzyka to takie elementy środowiska rodzinnego, które utrudniają prawidłowy rozwój dziecka i mogą prowadzić do zaburzeń emocjonalnych, trudności szkolnych czy zachowań destrukcyjnych. W artykule zwraca się uwagę, że należą do nich m.in.:

- brak stabilności emocjonalnej w rodzinie,
- niski poziom wsparcia i zaniedbywanie potrzeb dziecka,
- nadmierny stres i napięcia między członkami rodziny,
- niewłaściwe wzorce zachowań przekazywane przez dorosłych,
- nieumiejętność radzenia sobie z konfliktami,
- nieprzewidywalność środowiska wychowawczego,
- zaburzone relacje pomiędzy rodzicami,
- niewystarczająca kontrola i zainteresowanie życiem dziecka.

Obecność wielu czynników ryzyka jednocześnie może znacząco obniżać poczucie bezpieczeństwa dziecka oraz zwiększać podatność na zachowania problemowe.

Czynniki chroniące

Czynniki chroniące to zasoby rodziny i środowiska, które pomagają dziecku rozwijać się prawidłowo mimo trudności. W tekście wskazano, że szczególne znaczenie mają:

- ciepłe, wspierające relacje z opiekunami,
- poczucie bezpieczeństwa i przewidywalności w rodzinie,
- jasne, spójne normy i zasady,
- uważność dorosłych na potrzeby i emocje dziecka,
- konstruktywna komunikacja i otwartość w rozmowie,
- wsparcie w budowaniu kompetencji społecznych,
- pozytywne wzorce zachowań oferowane przez dorosłych,
- wzmacnianie poczucia wartości i sprawczości dziecka.

Czynniki chroniące przeciwdziałają skutkom czynników ryzyka i budują odporność dziecka na wyzwania, z którymi może się mierzyć w domu, szkole lub środowisku rówieśniczym.

[3] P. Jusko (2024). Czynniki ochronne i czynniki ryzyka w komunikacji rodzinnej ujęte w procesie oceny ryzyka zagrożenia dziecka. *Praca Socjalna*, 3(39), 5–27. DOI: 10.5604/01.3001.0054.7129.

2.4. Formy wspierania rodziny oraz zasoby systemu pieczy zastępczej

Asystent rodziny to osoba, która prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Jeden asystent otacza opieką w tym samym czasie nie więcej niż 15 rodzin, a jego praca nie może być łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie Gminy, w której ta praca jest prowadzona.

Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary:

- bezpośrednią pracę z rodzicami,
- bezpośrednią pracę z dziećmi,
- działania pośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny,
- organizację własnego warsztatu pracy[4].

Zadania asystenta rodziny określa art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:[5]

1. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
2. opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
3. udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
4. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
5. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
6. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
7. wspieranie aktywności społecznej rodzin;
8. motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
9. udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
10. motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
11. udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;

[4] Za: J. A. Malinowski, Role, funkcje i zadania asystenta rodzinnego, w: A. Żukiewicz (red.) Asystent rodzinny. Nowy zawód i nowa usługa w systemie wspierania rodzin. Od opieki do wsparcia, Wyd. Impuls, Kraków 2011, s. 10.
[5] art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2025 poz. 49)

12. podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
13. prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
14. prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
15. dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
16. monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
17. sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
18. współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
19. współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub Grupą Diagnostyczno-Pomocową lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Rodzina zastępcza jest to rodzinna forma pieczy zastępczej zapewniająca dziecku opiekę oraz wychowanie w warunkach, które są maksymalnie zbliżone do warunków rodzinnych. Może być ona:

- **spokrewniona** jest tworzona przez małżonków lub osoby, które są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka (pradziadkowie, dziadkowie, siostra, brat);
- **niezawodowa** rodzina tworzona jest przez małżonków lub osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka (krewni i powinowaci, niespokrewnieni);
- **zawodowa** rodzina tworzona jest przez małżonków lub osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Otrzymuje wynagrodzenie za sprawowaną opiekę. W rodzinie może przebywać do 3 dzieci;
- **zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** jest to forma rodzinnej pieczy zastępczej o charakterze interwencyjnym. Jednocześnie może w rodzinie przebywać maksymalnie 6 dzieci. Czas przebywania wynosi 4 miesiące, jednakże w szczególnych przypadkach czas może zostać wydłużony do 8 miesięcy;
- **zawodowa specjalistyczna** jest to forma rodzinnej pieczy zastępczej, w której umieszczone są dzieci na podstawie ustawy o postępowaniu nieletnich, którzy wymagają szczególnej opieki ze względu na niepełnosprawność lub sytuację życiową (np. małoletnie matki z dziećmi).

Rodzinny dom dziecka stanowi formę rodzinnej pieczy zastępczej, w której umieszcza się maksymalnie ośmioro dzieci. Tę formę opieki mogą prowadzić zarówno małżonkowie, jak i osoby niepozostające w związku małżeńskim, zapewniając dzieciom warunki możliwie najbardziej zbliżone do rodzinnych.

Rodzina wspierająca to rodzina, która pomaga innym rodzinom mającym trudności w opiece i wychowaniu dzieci, w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz w kształtowaniu podstawowych umiejętności społecznych. Współpracuje ona z asystentem rodziny, wspierając działania na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny.

Rodzina pomocowa pełni z kolei rolę czasowego opiekuna dla dziecka przebywającego w pieczy zastępczej, gdy rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka z różnych przyczyn nie mogą sprawować nad nim bieżącej opieki.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej jest jednostką lub podmiotem odpowiedzialnym za koordynowanie i wspieranie wszystkich form pieczy rodzinnej, w tym za przygotowanie kandydatów oraz monitorowanie jakości sprawowanej opieki.

Piecza zastępcza to forma czasowej, a niekiedy długoterminowej opieki nad dziećmi pozbawionymi właściwej opieki rodziców. Umieszczenie dziecka w pieczy odbywa się z reguły na podstawie postanowienia sądu, choć w sytuacjach nagłych decyzję o zabezpieczeniu dziecka mogą podjąć także uprawnione służby lub sami rodzice — zawsze z późniejszą weryfikacją sądu, który podejmuje ostateczną decyzję o dalszym losie dziecka. Termin „piecza zastępcza" oznacza, że dziecko pozbawione właściwej opieki rodziców powinno otrzymać miejsce zapewniające mu domowe warunki — zarówno w formie rodzinnej, jak i instytucjonalnej — którego podstawowym celem jest zapewnienie mu bezpieczeństwa, stabilizacji i niezbędnego wsparcia. W Polsce standardy pieczy zastępczej określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i wydane na jej podstawie akty wykonawcze. Jak pisze A. Kwak, M. Rymsza „nowe podejście do opieki zastępczej nad dzieckiem zakłada prymat rodziny nad opieką zastępczą, prawo dziecka do wychowywania się w rodzinie naturalnej i obowiązek udzielania przez pomoc społeczną wsparcia dla rodziny w wypełnianiu zadań w stosunku do dziecka. Przyjmuje się zasadę tymczasowości opieki zastępczej, przy czym „tymczasowość" odnosi się do charakteru pobytu dziecka poza rodziną – do momentu powrotu do rodziny naturalnej. Chodzi tym samym o reintegrację dziecka za rodziną, o zapobieżenie jego częstemu przechodzeniu z jednej placówki do drugiej. (…) Jednym z bardzo ważnych szczegółowych rozwiązań jest wymóg współpracy realizatorów różnych form opieki zastępczej z rodziną biologiczną wychowanka"[6].

Placówka opiekuńczo-wychowawcza stanowi instytucjonalną formę pieczy zastępczej, w której dzieci częściowo lub całkowicie pozbawione opieki rodzicielskiej otrzymują

[6] Anna Kwak, Marek Rymsza, System opieki zastępczej w Polsce – ocena funkcjonowania na przykładzie procesu usamodzielniania wychowanków, Analizy i opinie, Nr 68 (12/2006) Instytut Spraw Publicznych, s. 3.

całodobową opiekę i wsparcie wychowawcze. Funkcjonują różne typy takich placówek, m.in. socjalizacyjne, interwencyjne oraz specjalistyczno-terapeutyczne.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego typu rodzinnego również zapewnia całodobową opiekę i wychowanie, jednak działa w warunkach bardziej zbliżonych do środowiska rodzinnego. Może w niej przebywać do 8 dzieci, a także młode osoby, które osiągnęły pełnoletność, pozostając nadal w pieczy zastępczej.

Placówka wsparcia dziennego to forma pomocy, której głównym celem jest wzmacnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodziny poprzez zapewnianie dzieciom bezpiecznego miejsca do rozwoju i aktywności. Placówki te mogą działać w różnych formach:

- **opiekuńczej –** zapewnia ona dziecku opiekę i wychowanie; pomoc w nauce; zorganizowanie czasu wolnego; zabawę, czy także zajęcia sportowe;
- **specjalistycznej –** organizuje dziecku zajęcia kompensacyjne, socjoterapeutyczne, korekcyjne, terapeutyczne, logopedyczne;
- **pracy podwórkowej** – realizując działania animacyjne oraz socjoterapeutyczne[7].

[7] Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rozdział III.

Charakterystyka demograficzna Gminy Miejskiej Hel

3.1. Dane demograficzne

Sytuacja demograficzna Gminy Miejskiej Hel stanowi istotny element diagnozy lokalnej, ponieważ liczba i struktura mieszkańców wpływają na zapotrzebowanie na usługi społeczne, działania profilaktyczne oraz organizację systemu wsparcia mieszkańców. Analiza danych z ostatnich lat wskazuje na utrzymującą się tendencję spadku liczby ludności oraz niekorzystne zmiany w strukturze wieku mieszkańców.

Tabela 1 Liczba mieszkańców Gminy Miejskiej Hel w latach 2023–2025

Rok	Liczba mieszkańców	Zmiana względem roku poprzedniego
2023	2 765	—
2024	2 684	-2,93%
2025	2 674	-0,37%

Źródło: Urząd Miasta Helu – Raport o stanie Gminy Miejskiej Hel w 2023 roku; Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Hel na lata 2026–2030 – dane USC; Raport o stanie Gminy Miejskiej Hel w 2025 roku.

W 2023 r. Gmina Miejska Hel liczyła 2 765 mieszkańców. W 2024 r. liczba ludności zmniejszyła się do 2 684 osób, natomiast na koniec 2025 r. wynosiła 2 674 osoby. Oznacza to, że w latach 2023–2025 liczba mieszkańców zmniejszyła się łącznie o 91 osób, tj. o około 3,3%. Największy spadek odnotowano pomiędzy 2023 a 2024 r.

W 2025 r., spadek liczby ludności wyniósł 0,37% w stosunku do roku poprzedniego. Na zmianę liczby mieszkańców wpływały zarówno procesy naturalne, jak i migracje. W 2025 r., na pobyt stały zameldowały się 124 osoby, natomiast 132 osoby dokonały wymeldowania. Jednocześnie odnotowano 12 urodzeń i 48 zgonów. Oznacza to, że liczba zgonów była czterokrotnie wyższa od liczby urodzeń.

Tabela 2 Struktura ludności Gminy Miejskiej Hel według płci

Rok	Liczba mieszkańców	Kobiety	Mężczyźni
2023 r.	2 765	1 411	1 354
2024 r.	2 684	1 379	1 305

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Hel na lata 2026–2030, na podstawie danych USC.

W strukturze ludności Helu w latach 2023–2024 nieznacznie przeważały kobiety. W 2023 r. stanowiły one około 51,0% mieszkańców, a w 2024 r. około 51,4%. Mężczyźni stanowili odpowiednio około 49,0% i 48,6% mieszkańców.

Tabela 3 Struktura mieszkańców Gminy Miejskiej Hel według ekonomicznych grup wieku – 2024 r.

Grupa wieku	Liczba mieszkańców	Udział w populacji
Wiek przedprodukcyjny – do 17 lat	352	13,1%
Wiek produkcyjny	1 592	59,3%
Wiek poprodukcyjny	739	27,5%
Ogółem	2 683*	100,0%

* Suma grup wiekowych wynikająca z zestawienia źródłowego różni się o 1 osobę od ogólnej liczby mieszkańców (2 684).

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Hel na lata 2026–2030, dane USC, stan na 31 grudnia 2024 r.

Struktura wieku mieszkańców wskazuje na wyraźną przewagę osób w wieku produkcyjnym. Jednocześnie znaczną część populacji stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym – 739 osób, podczas gdy liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym wynosiła 352 osoby.

3.2. Wybrane uwarunkowania demograficzne i społeczne

Na sytuację demograficzną Gminy wpływają nie tylko zmiany liczby mieszkańców, ale również procesy naturalne, migracje oraz sytuacja na lokalnym rynku pracy. W latach 2022–2024 liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Helu wynosiła odpowiednio 62 osoby w 2022 r., 69 osób w 2023 r. oraz 58 osób w 2024 r. W 2024 r., wśród zarejestrowanych bezrobotnych było 26 kobiet i 32 mężczyzn. Jednocześnie liczba osób zaktywizowanych zawodowo wzrosła z 58 w 2022 r. do 82 w 2024 r.

W 2025 r. problem bezrobocia nadal występował wśród przesłanek korzystania z pomocy społecznej. MOPS wskazał bezrobocie jako jedną z przyczyn udzielania wsparcia, przy czym w 2025 r. pomoc z tego powodu dotyczyła 25 rodzin. (Dane te nie są jednak tożsame z liczbą osób zarejestrowanych jako bezrobotne i nie powinny być bezpośrednio porównywane z danymi PUP).

Szczególne znaczenie dla sytuacji społecznej Gminy ma również ujemny przyrost naturalny. W latach 2022–2024 liczba urodzeń wynosiła odpowiednio 9, 9 i 5, natomiast liczba zgonów 49, 34 i 44. W każdym z analizowanych lat liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń. W 2025 r. odnotowano 12 urodzeń i 48 zgonów, co nadal oznacza ujemny przyrost naturalny.

Tabela 4 Urodzenia i zgony w Gminie Miejskiej Hel w latach 2022–2025

Rok	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Przyrost naturalny
2022 r.	9	49	**-40**
2023 r.	9	34	**-25**
2024 r.	5	44	**-39**
2025 r.	12	48	**-36**

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Hel na lata 2026–2030 – dane USC za lata 2022–2024; Raport o stanie Gminy Miejskiej Hel za 2025 rok – dane za 2025 r.

Rozdział IV

Wspieranie rodziny w Gminie Miejskiej Hel

4.1. Główne czynniki powodujące trudności życiowe skutkujące wsparciem MOPS

W latach 2023–2025 głównymi powodami przyznawania pomocy społecznej przez MOPS były długotrwała lub ciężka choroba oraz ubóstwo. Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby wzrosła z 38 w 2023 r., do 41 w 2025 r., podczas gdy w 2024 r. wyniosła 30. Z kolei liczba rodzin dotkniętych ubóstwem utrzymywała się na podobnym poziomie – 37 w 2023 r., 38 w 2024 r., i 36 w 2025 r.

Istotnym powodem była również niepełnosprawność, choć jej poziom nieco się zmieniał – z 33 przypadków w 2023 r., do 29 w 2024 r., i 31 w 2025 r. Bezrobocie dotyczyło odpowiednio 23, 22 i 25 rodzin.

Warto zwrócić uwagę na wzrost liczby przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – z 15 w 2023 r., i 14 w 2024 r., do 23 w 2025 r. Jednocześnie zmniejszała się liczba rodzin, którym pomoc przyznawano z powodu alkoholizmu – z 10 w latach 2023–2024 do 6 w 2025 r. Potrzeba ochrony macierzyństwa występowała coraz rzadziej: z 3 przypadków w 2023 r., do 1 w 2024 r., i 0 w 2025 r.

Tabela 5 Powody przyznawania pomocy społecznej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Powody przyznawania pomocy społecznej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej			
	2023 r.	**2024 r.**	**2025 r.**
Ubóstwo	37	38	36
Długotrwała lub ciężka choroba	38	30	41
Niepełnosprawność	33	29	31
Bezrobocie	23	22	25
Potrzeba ochrony macierzyństwa	3	1	0
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	15	14	23
Alkoholizm	10	10	6

4.2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną

W latach 2023–2025 liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej, zmieniała się – z **91 rodzin w 2023 r.,** spadła do **71 w 2024 r.**, a następnie wzrosła do **80 w 2025 r.** Podobnie kształtowała się liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy: odpowiednio **95, 89 i 92**.

Wyraźny spadek widoczny jest natomiast w przypadku **rodzin z dziećmi** – z **15 w 2023 r., do 11 w 2024 r. i zaledwie 6 w 2025 r.** W 2025 r. większość tych rodzin miała jedno dziecko (5 rodzin), a jedna rodzina – dwoje dzieci. Nie odnotowano rodzin z trojgiem lub większą liczbą dzieci.

Zmniejszyła się również liczba **rodzin niepełnych** – z 8 w 2023 r. do 4 w 2024 r., przy niewielkim wzroście do **5 rodzin w 2025 r.** Wszystkie rodziny niepełne w 2025 r., wychowywały po jednym dziecku. Ogólnie dane wskazują więc na **spadek udziału rodzin z dziećmi, w tym rodzin wielodzietnych, wśród gospodarstw korzystających z pomocy społecznej**.

Tabela 6 Typy rodzin objętych pomocą społeczną

Typy rodzin objętych pomocą społeczną	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Rodziny, którym przyznano świadczenie	91	71	80
Rodziny, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy	95	89	92
Razem			
Rodziny z dziećmi ogółem	15	11	6
O liczbie dzieci: 1	7	4	5
2	5	6	1
3	0	0	0
4	3	1	0
5	0	0	0
6	0	0	0
7 i więcej	0	0	0
Rodziny niepełne ogółem	8	4	5
O liczbie dzieci: 1	4	4	5
2	3	0	0
3	0	0	0
4 i więcej	1	0	0

4.3. Wsparcie asystenta rodziny

W latach 2023–2025 z usług **asystenta rodziny** korzystało odpowiednio **6, 5 i 8 rodzin**. W 2025 r., odnotowano więc wzrost liczby rodzin objętych tym wsparciem w porównaniu z dwoma poprzednimi latami. We wszystkich trzech latach **1 rodzina była zobowiązana przez Sąd do współpracy z asystentem rodziny**, natomiast przez pracowników socjalnych do objęcia

takim wsparciem wskazano **2 rodziny w 2023 i 2024 r. oraz 3 rodziny w 2025 r.** Były to nowe rodziny.

Jeżeli chodzi o zakończenie pracy asystenta, w **2023 r.,** współpracę zakończono z łącznie 6 rodzinami: **3 z powodu osiągnięcia celów, 1 z powodu zaprzestania współpracy przez rodzinę oraz 2 z innych przyczyn, m.in. przeprowadzki**. W **2024 r.,** nie odnotowano zakończenia pracy z żadnej z rodzin. W **2025 r.,** pracę zakończono z 4 rodzinami – **2 z powodu osiągnięcia celów, 1 z powodu zaprzestania współpracy przez rodzinę i 1 z innych przyczyn**. W żadnym z analizowanych lat nie wykazano zakończenia pracy z powodu braku efektów.

Ogólnie dane wskazują, że **w 2025 r., zwiększyła się liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny**, a część współpracujących rodzin osiągnęła zakładane cele i zakończyła współpracę.

Tabela 7 Rodziny korzystające z usług asystenta rodziny

Rodziny korzystające z usług asystenta rodziny	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystenta	6	5	8
Liczba rodzin zobowiązanych przez Sąd do pracy z asystentem rodziny	1	1	1
Liczba rodzin wskazanych przez pracownika socjalnego do pracy z asystentem rodziny	2 Nowe rodziny	2 Nowe rodziny	3 Nowe rodziny
Liczba rodzin z którymi asystent zakończył pracę:	3	0	2
osiągnięcie celów	0	0	0
zaprzestanie pracy przez rodzinę	1	0	1
brak efektów	0	0	0
inne np. przeprowadzka	2	0	1

4.4. Formy pomocy i wsparcia świadczone przez MOPS w Helu

W latach 2023–2025 zakres korzystania z różnych form pomocy i wsparcia MOPS był zróżnicowany. **Kontrakty socjalne** nie były zawierane w 2023 i 2024 r., natomiast w **2025 r., zawarto 2 takie kontrakty**. Z usług **asystenta rodziny** korzystało odpowiednio 6, 5 i 8 rodzin, co potwierdza wzrost liczby rodzin objętych tym wsparciem w 2025 r.

Największą zmianę odnotowano w zakresie **pracy socjalnej** – zaledwie 4 rodziny skorzystały z niej w 2023 r., 1 w 2024 r., natomiast w **2025 r., już 19 rodzin**. W analizowanym okresie **nie odnotowano interwencji kryzysowej**, a w zestawieniu nie wykazano również korzystania z poradnictwa specjalistycznego.

Tabela 8 Korzystający z pomocy i wsparcia

Korzystający z pomocy i wsparcia	2023 r.	2024 r.	2025 r.
Kontrakt socjalny (liczba zawartych)	0	0	2
Liczba rodzin objęta pomocą asystenta rodziny	6	5	8
Poradnictwo specjalistyczne	-	-	-
Praca socjalna	4	1	19
Interwencja kryzysowa	0	0	0

4.5. Świadczenia rodzinne

W latach 2023–2025 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Helu realizował zadania związane ze świadczeniami rodzinnymi, świadczeniami opiekuńczymi oraz świadczeniami z funduszu alimentacyjnego. Zakres i wartość udzielanego wsparcia w poszczególnych latach ulegały zmianom.

W **2023 r.** na zasiłki rodzinne wraz z dodatkami przeznaczono **110 559,13 zł**. Wypłacono **916 zasiłków pielęgnacyjnych** na łączną kwotę **197 709 zł** oraz **216 świadczeń pielęgnacyjnych** o wartości **513 394 zł**. Ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego korzystało **7 rodzin**, a łączna wartość wypłaconych świadczeń wyniosła **42 035 zł**. W ramach systemu wsparcia realizowano również inne formy pomocy, w tym dodatki mieszkaniowe.

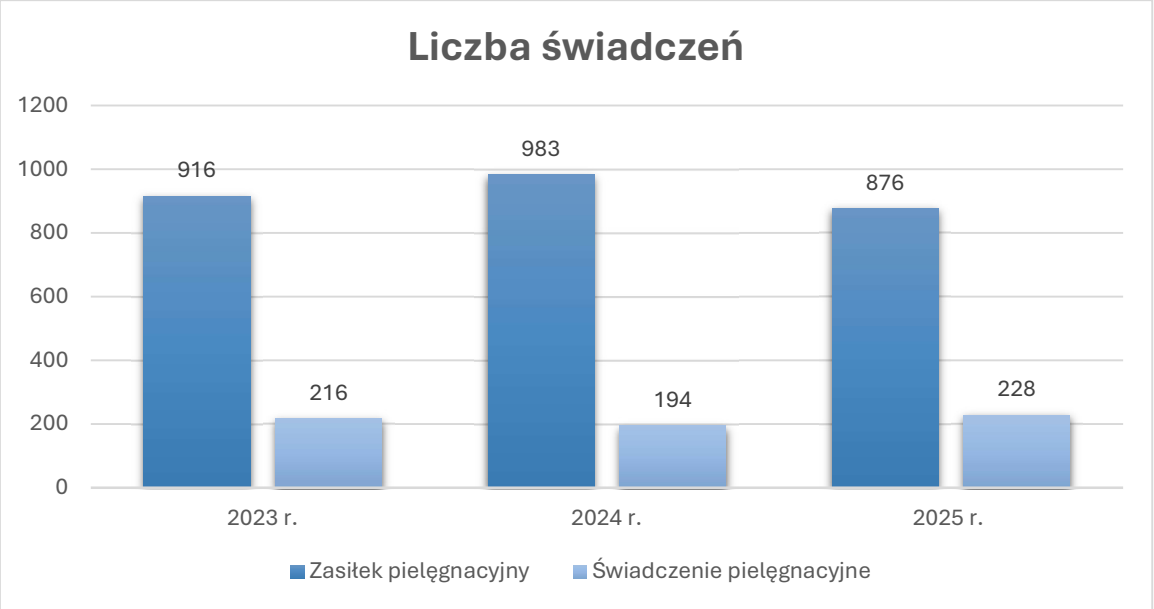
W **2024 r.** kwota przeznaczona na zasiłki rodzinne wraz z dodatkami zmniejszyła się do **93 642 zł**. Jednocześnie wzrosła liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych – do **983 świadczeń**, których łączna wartość wyniosła **212 171 zł**. Liczba świadczeń pielęgnacyjnych zmniejszyła się do **194**, jednak ich wartość wzrosła do **579 672 zł**. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego nadal otrzymywało **7 rodzin**, a ich łączna wartość wyniosła **41 800 zł**.

W **2025 r.** na zasiłki rodzinne wraz z dodatkami przeznaczono **1 017 456,32 zł**. Liczba zasiłków pielęgnacyjnych zmniejszyła się do **876**, a ich łączna wartość wyniosła **189 075 zł**. W tym samym czasie zwiększyła się liczba świadczeń pielęgnacyjnych – do **228**, a ich wartość wzrosła do **748 240 zł**. Ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego nadal korzystało **7 rodzin**, natomiast łączna kwota wypłaconych świadczeń wyniosła **49 900 zł**. W ramach realizowanych zadań MOPS zajmował się również obsługą świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego jako zadań zleconych gminie.

W analizowanym okresie widoczne są zmiany zarówno w liczbie poszczególnych świadczeń, jak i w poziomie wydatków. Liczba zasiłków pielęgnacyjnych wzrosła w 2024 r., a następnie zmniejszyła się w 2025 r. Odmienny trend wystąpił w przypadku świadczeń

pielęgnacyjnych – po spadku ich liczby w 2024 r., nastąpił wzrost w 2025 r., któremu towarzyszyło zwiększenie łącznej wartości wypłat. Liczba rodzin korzystających z funduszu alimentacyjnego pozostawała natomiast na niezmienionym poziomie i wynosiła 7 rodzin rocznie.

Wykres 1 Liczba świadczeń



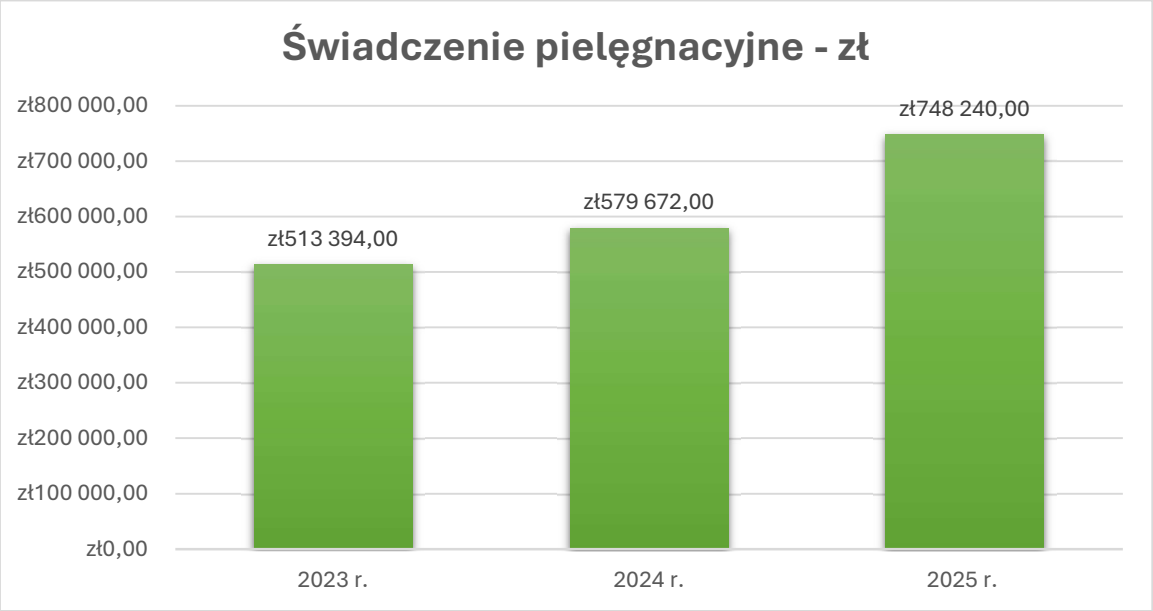
Źródło: Raporty o stanie Gminy Miejskiej Hel za lata 2023, 2024 i 2025; dane MOPS.

Wykres 2 Zasiłek pielęgnacyjny - koszt



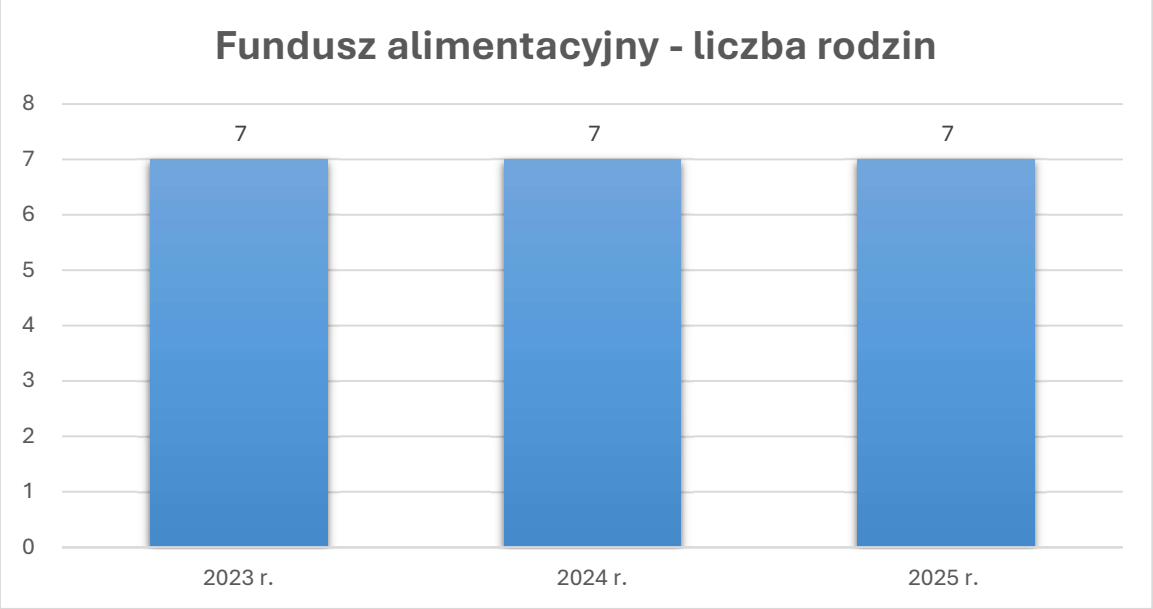
Źródło: Raporty o stanie Gminy Miejskiej Hel za lata 2023, 2024 i 2025; dane MOPS.

Wykres 3 Świadczenie pielęgnacyjne - koszt



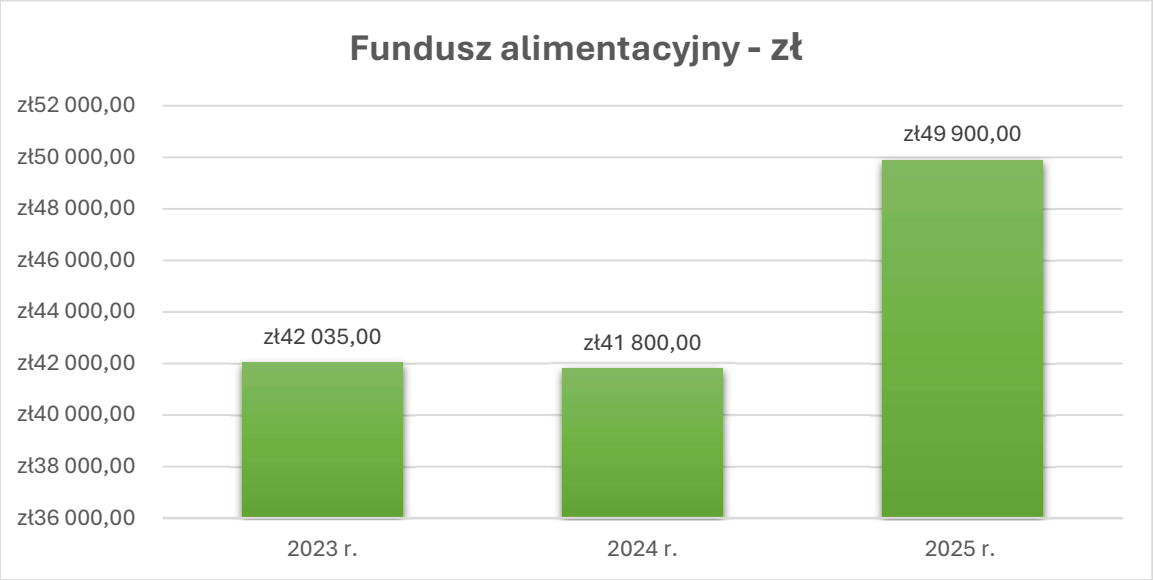
Źródło: Raporty o stanie Gminy Miejskiej Hel za lata 2023, 2024 i 2025; dane MOPS.

Wykres 4 Liczba rodzin korzystająca z Funduszu Alimentacyjnego



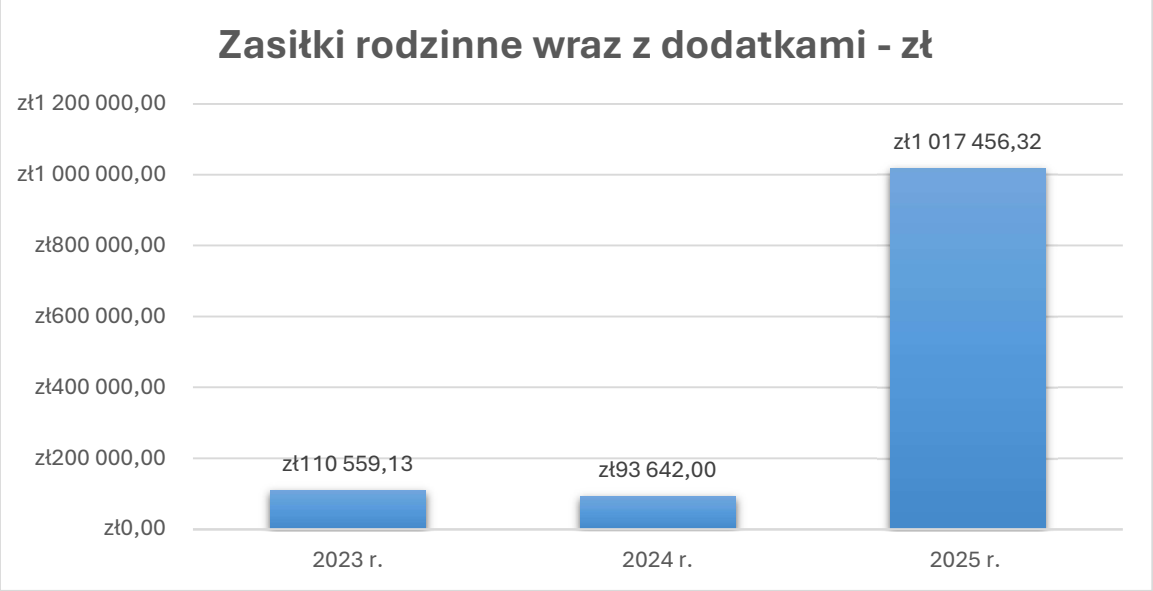
Źródło: Raporty o stanie Gminy Miejskiej Hel za lata 2023, 2024 i 2025; dane MOPS.

Wykres 5 Fundusz alimentacyjny - koszt



Źródło: Raporty o stanie Gminy Miejskiej Hel za lata 2023, 2024 i 2025; dane MOPS.

Wykres 6 Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami - koszt



Źródło: Raporty o stanie Gminy Miejskiej Hel za lata 2023, 2024 i 2025; dane MOPS.

4.6. Punkt Pomocy Rodzinie w Helu

Na terenie Gminy Miejskiej Hel funkcjonuje **Punkt Pomocy Rodzinie**, stanowiący element lokalnego systemu wsparcia osób i rodzin wymagających pomocy specjalistycznej. W Punkcie pracują psycholog oraz instruktorzy terapii uzależnień, którzy udzielają profesjonalnej pomocy osobom uzależnionym. Pomoc ta ma formę doraźnej pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej.

Ze wsparcia specjalistów mogą korzystać również **członkowie rodzin osób uzależnionych oraz osoby z innymi problemami natury psychicznej**. Działalność Punktu obejmuje zatem nie tylko wsparcie osób bezpośrednio zmagających się z uzależnieniem, ale również pomoc osobom z ich najbliższego otoczenia.

Uzupełnieniem działalności Punktu jest funkcjonowanie samopomocowej grupy osób uzależnionych **„May Day”**, której spotkania odbywają się raz w tygodniu w Punkcie Pomocy Rodzinie.

Tabela 9 Element działalności Punktu Pomocy Rodzinie

Element działalności Punktu Pomocy Rodzinie	**Informacje**
Miejsce funkcjonowania	Gmina Miejska Hel
Specjaliści	psycholog, instruktorzy terapii uzależnień
Pomoc dla osób uzależnionych	doraźna pomoc psychologiczna i psychoterapeutyczna
Pomoc dla rodzin	wsparcie członków rodzin osób uzależnionych
Pozostałe osoby korzystające ze wsparcia	osoby z innymi problemami natury psychicznej
Grupa samopomocowa	„May Day” – spotkania raz w tygodniu

Źródło: opracowane na podstawie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Hel na lata 2026–2030

Rozdział V
Wyniki badań społecznych dotyczących sytuacji rodzin i dzieci w Gminie Miejskiej Hel – 2026 r.

Badania zostały przeprowadzone metodą **CAWI** (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW – wykorzystane narzędzie badawcze to Program CORIGO rekomendowane przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej.

Celem badania było ustalenie aktualnej sytuacji rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Miejskiej Hel wraz ze wskazaniem oczekiwanych kierunków działań.

W badaniu wzięło udział 104 osoby, a w tym 69% kobiet oraz 31% mężczyzn oraz w badaniu wzięło udział 75 uczniów, z czego 65% to kobiety, natomiast 35% to mężczyźni.

5.1. Wyniki badania ankietowego mieszkańców w zakresie wspierania rodziny

- Badani mieszkańcy zostali zapytani o problemy społeczne rodzin, które uważają za najważniejsze na terenie Gminy Hel. Na pierwszym miejscu znalazły się: brak ofert rodzinnego spędzania wolnego czasu (31%) oraz utrudniony dostęp do kultury (31%). 23% badanych wskazało na zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych.
- Na podstawie odpowiedzi respondentów można wskazać, że największe znaczenie wśród potrzeb rodzin przypisano **dostępowi do usług psychologicznych (38%)**. Kolejne najczęściej wskazywane potrzeby to **organizowanie kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje dla osób poszukujących pracy (35%)**, a także **ułatwienie dostępu do usług prawnych (31%)** oraz **organizacja wydarzeń sportowych i kulturalnych (31%)**.
- Wśród obszarów, w których działania podejmowane na terenie gminy i oferowane rodzinom wsparcie oceniane są jako najbardziej niezadowalające, najczęściej wskazywano **przeciwdziałanie alkoholizmowi (35%)** oraz **ochronę zdrowia (35%)**. Na kolejnym miejscu znalazło się **wsparcie osób starszych (28%)**. Pozostałe obszary uzyskały niższy poziom wskazań, w tym **wspieranie rodzin wielodzietnych, wspieranie rodzin niepełnych, zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży oraz pomoc osobom z niepełnosprawnością – po 19%**.
- 38% badanych uważa, że oferta opieki w żłobkach w Gminie Hel nie zaspokaja potrzeb mieszkańców. 8% uważa przeciwnie, a 54% nie wie.

- 42% mieszkańców uważa, że oferta opieki przedszkolnej w Gminie Hel zaspokaja potrzeby mieszkańców. 23% wskazuje przeciwnie, a 35% nie wie.
- 38% mieszkańców ocenia dobrze ofertę w zakresie edukacji w Gminie Hel, 38% - dostatecznie, 19% - niedostatecznie, natomiast 5% - nie ma zdania w tej kwestii.
- Najważniejszymi problemami społecznymi dzieci i młodzieży na terenie Gminy jest przemoc rówieśnicza (58%), zażywanie narkotyków/dopalaczy (38%), brak odpowiedniego miejsca na spotkania dla młodzieży (38%) oraz zaniedbania wychowawcze (35%).
- 70% ankietowanych mieszkańców czuje się bezpiecznie w miejscu zamieszkania, 15% twierdzi przeciwnie, a 15% nie wie.

Wyniki badania wskazują, że mieszkańcy dostrzegają przede wszystkim potrzebę tworzenia warunków sprzyjających życiu rodzinnemu, integracji i aktywnemu spędzaniu czasu. Wśród najważniejszych problemów społecznych rodzin wskazywano ograniczoną ofertę rodzinnego spędzania czasu, utrudniony dostęp do kultury oraz zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych.

Istotnym obszarem potrzeb rodzin jest dostęp do specjalistycznego wsparcia, w szczególności usług psychologicznych i prawnych. Mieszkańcy zwracają również uwagę na potrzebę organizowania kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe oraz wydarzeń sportowych i kulturalnych. Jednocześnie część respondentów ocenia jako niewystarczające działania podejmowane w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i ochrony zdrowia, a także wsparcia osób starszych.

W odpowiedziach dotyczących usług społecznych widoczne są również wątpliwości związane z dostępnością opieki nad dziećmi, szczególnie w zakresie opieki żłobkowej. Oceny oferty przedszkolnej i edukacyjnej są bardziej zróżnicowane. Mieszkańcy wskazują ponadto na problemy dotyczące dzieci i młodzieży, wśród których szczególnego znaczenia nabierają przemoc rówieśnicza, używanie narkotyków i dopalaczy, brak odpowiednich miejsc spotkań oraz zaniedbania wychowawcze.

Jednocześnie większość badanych mieszkańców deklaruje poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Wskazuje to na ogólnie pozytywną ocenę lokalnego poziomu bezpieczeństwa, przy jednoczesnym występowaniu określonych problemów społecznych wymagających działań profilaktycznych i wspierających.

5.2. Wyniki badania ankietowego uczniów w zakresie wspierania rodziny

- 76% badanych uczniów obecnie mieszka z rodzicami, 7% tylko z matką, 8% tylko z ojcem oraz 8% z jednym z rodziców biologicznych i macochą lub ojczymem.
- Uczniowie zostali zapytani o aktualną sytuację rodzinną. 70% posiada pełną rodzinę. 25% zaznaczyło odpowiedź: „rodzice rozwiedli się lub są w separacji" oraz 4% deklaruje, że jedno z rodziców nie żyje oraz 1% wskazuje, że jedno lub oboje rodzice są poza domem od co najmniej dwóch miesięcy.
- 100% uczniów czuje się bezpiecznie w domu.
- Uczniowie zostali zapytani o sytuacje, które mogą występować w ich środowisku rodzinnym. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że 35% badanych wskazuje na codzienne palenie papierosów lub e-papierosów przez domowników, natomiast 5% uczniów deklaruje, że każdego dnia obserwuje spożywanie alkoholu w swoim otoczeniu. 9% uczniów przyznaje, że codziennie ktoś w domu krzyczy lub podnosi głos, a 7% wskazuje na codzienne kłótnie między domownikami. Ponadto 13% respondentów zauważa, że w ich rodzinie każdego dnia pojawiają się sytuacje związane ze złością lub silnym zdenerwowaniem.
- 88% uczniów deklaruje, że czuje się w szkole bezpiecznie.
- Respondentów zapytano o to, jakie problemy w swoim środowisku uważają za najważniejsze. Uczniowie wskazali przede wszystkim na palenie papierosów i e-papierosów (37%), brak odpowiedniego miejsca na spotkania dla młodzieży (35%) oraz spożywanie alkoholu (32%). Istotnym problemem okazało się również zażywanie narkotyków i dopalaczy (28%), a także brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu (20%).
- Respondenci zostali zapytani, w jakich obszarach działania podejmowane na terenie gminy, skierowane do rodzin lub oferowane im wsparcie, są ich zdaniem najbardziej niezadowalające. Najczęściej wskazywano przeciwdziałanie alkoholizmowi (35%) oraz ochronę zdrowia (35%), a następnie wsparcie osób starszych (28%). Po 19% wskazań uzyskały: wspieranie rodzin wielodzietnych, wspieranie rodzin niepełnych, zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży oraz pomoc osobom z niepełnosprawnością.

Uczniowie:

Sytuacja rodzinna badanych uczniów jest zróżnicowana, jednak większość z nich mieszka z rodzicami i deklaruje poczucie bezpieczeństwa w domu. Jednocześnie odpowiedzi uczniów wskazują na obecność w części gospodarstw domowych zachowań i sytuacji mogących negatywnie wpływać na funkcjonowanie dzieci i młodzieży, w tym codzienne palenie papierosów lub e-papierosów przez domowników, podnoszenie głosu, kłótnie oraz silne zdenerwowanie.

Uczniowie w większości czują się bezpiecznie również w szkole. Wśród najważniejszych problemów swojego środowiska wskazują przede wszystkim palenie papierosów i e-papierosów, brak odpowiedniego miejsca do spotkań dla młodzieży oraz spożywanie alkoholu. Istotne miejsce zajmują również problemy związane z używaniem narkotyków i dopalaczy oraz ograniczoną dostępnością zorganizowanych form spędzania wolnego czasu.

Odpowiedzi uczniów wskazują więc na potrzebę wzmacniania działań profilaktycznych dotyczących używania substancji psychoaktywnych, rozwijania bezpiecznych i atrakcyjnych form spędzania czasu oraz tworzenia warunków sprzyjających integracji młodzieży.

5.3. Wnioski z badań

Przeprowadzona diagnoza wskazuje na potrzebę wzmacniania **lokalnego systemu wsparcia rodzin**, szczególnie w zakresie dostępu do pomocy psychologicznej, prawnej i innych usług specjalistycznych. Ważnym kierunkiem pozostaje również rozwijanie działań wspierających rodziny w sytuacjach trudnych oraz poprawa dostępności usług i oferty skierowanej do dzieci i młodzieży.

Istotnym obszarem wymagającym dalszych działań jest **profilaktyka uzależnień**, zarówno w odniesieniu do alkoholu, jak i nikotyny, narkotyków oraz dopalaczy. Diagnoza pokazuje również potrzebę wzmacniania działań dotyczących **przemocy rówieśniczej, problemów wychowawczych oraz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży**.

Ważnym elementem lokalnej polityki rodzinnej powinno być także **tworzenie atrakcyjnych możliwości spędzania czasu wolnego**, rozwijanie oferty sportowej, kulturalnej i integracyjnej oraz zapewnianie młodzieży odpowiednich miejsc do spotkań. Działania te mogą jednocześnie wzmacniać relacje rodzinne i społeczne oraz pełnić funkcję profilaktyczną.

Diagnoza wskazuje również na potrzebę **utrzymywania i rozwijania współpracy między instytucjami oraz zwiększania dostępności informacji o oferowanej pomocy**, tak aby mieszkańcy i rodziny mogli łatwiej korzystać z dostępnych form wsparcia.

Rozdział VI

Analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi narzędzie wspomagające ocenę sytuacji społecznej gminy oraz identyfikację najważniejszych uwarunkowań wpływających na funkcjonowanie rodzin. Umożliwia określenie mocnych i słabych stron lokalnego systemu wsparcia, a także rozpoznanie szans i zagrożeń, które mogą oddziaływać na realizację działań w obszarze wspierania rodziny.

Przeprowadzenie analizy pozwala na wskazanie dostępnych zasobów instytucjonalnych i społecznych oraz zidentyfikowanie problemów wymagających podejmowania działań profilaktycznych, pomocowych i interwencyjnych. Dzięki temu możliwe jest określenie obszarów wymagających wzmocnienia oraz czynników sprzyjających skutecznej realizacji lokalnej polityki społecznej.

Wyniki analizy SWOT stanowią podstawę do wyznaczenia kierunków działań odpowiadających na potrzeby mieszkańców Gminy Hel. Pozwalają również lepiej wykorzystać lokalny potencjał oraz zaplanować przedsięwzięcia służące wzmacnianiu rodzin, wspieraniu dzieci i młodzieży oraz podnoszeniu jakości życia mieszkańców.

Mocne strony (S)	Słabe strony (W)
• Funkcjonowanie lokalnego systemu wsparcia rodzin obejmującego pomoc społeczną, pracę socjalną oraz usługi asystenta rodziny. • Możliwość korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia, w tym pracy socjalnej, kontraktu socjalnego oraz pomocy asystenta rodziny. • Doświadczenia związane z pracą z rodzinami wymagającymi wsparcia opiekuńczo-wychowawczego oraz możliwość indywidualnego towarzyszenia rodzinom w rozwiązywaniu ich trudności. • Występowanie efektów współpracy rodzin z asystentem rodziny, w tym	• Utrwalone problemy części rodzin związane z chorobą, niepełnosprawnością, ubóstwem i bezrobociem, wpływające na ich sytuację życiową. • Występowanie trudności w zakresie sprawowania funkcji opiekuńczo-wychowawczych i potrzeby długofalowego wspierania części rodzin. • Zróżnicowane potrzeby rodzin i dzieci, wymagające łączenia wsparcia socjalnego z działaniami profilaktycznymi, specjalistycznymi i integracyjnymi.

osiąganie założonych celów i kończenie wsparcia. • Relatywnie wysoki poziom deklarowanego poczucia bezpieczeństwa mieszkańców i dzieci w ich najbliższym otoczeniu.	
Szanse (O)	**Zagrożenia (T)**
• Rozwijanie dostępności usług psychologicznych, prawnych i innych form poradnictwa odpowiadających na potrzeby rodzin. • Rozbudowa oferty aktywnego, sportowego, kulturalnego i rodzinnego spędzania czasu, sprzyjającej integracji i wzmacnianiu relacji społecznych. • Tworzenie atrakcyjnych i bezpiecznych przestrzeni dla dzieci i młodzieży jako elementu działań wspierających i profilaktycznych. • Wzmacnianie profilaktyki uzależnień oraz działań dotyczących przemocy rówieśniczej i problemów wychowawczych. • Rozwijanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz poprawa przepływu informacji o dostępnych formach pomocy.	• Utrzymywanie się w środowisku dzieci i młodzieży problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu, nikotyny, narkotyków i dopalaczy. • Występowanie przemocy rówieśniczej oraz zachowań i sytuacji mogących negatywnie wpływać na funkcjonowanie dzieci i młodzieży. • Ograniczona oferta miejsc i aktywności przeznaczonych dla młodzieży oraz rodzin, mogąca sprzyjać ograniczeniu konstruktywnych form spędzania czasu. • Narastanie lub utrwalanie się problemów opiekuńczo-wychowawczych w części rodzin, wymagających długookresowego wsparcia. • Ryzyko pogłębiania się trudności rodzin wynikających z nakładania się problemów zdrowotnych, ekonomicznych, wychowawczych i społecznych.

Rozdział VII

Adresaci Programu

Program został opracowany z myślą o rodzinach zamieszkałych na terenie Gminy Miejskiej Hel, w których wychowują się dzieci. Jego działania są w szczególności adresowane do następujących grup:

- rodzin doświadczających trudności w wypełnianiu funkcji wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzin mających trudności w samodzielnym radzeniu sobie z codziennymi problemami – są to rodziny, w których rodzice mają trudności z prawidłowym realizowaniem swojej roli rodzicielskiej, co może negatywnie wpływać na funkcjonowanie całej rodziny, a w szczególności na sytuację dzieci. Trudności te mogą prowadzić do niewłaściwego zaspokajania podstawowych potrzeb członków rodziny oraz stopniowego narastania problemów i dysfunkcji. Przyczyny zaburzeń w funkcjonowaniu rodziny mogą być różnorodne i obejmować m.in. trudną sytuację życiową, problemy wychowawcze, niewłaściwe wzorce funkcjonowania czy brak odpowiednich zasobów i wsparcia. Problemy w zakresie sprawowania opieki i wychowania mogą występować zarówno w rodzinach pełnych, jak i niepełnych;
- rodzin doświadczających przemocy domowej – problem przemocy może występować niezależnie od sytuacji ekonomicznej czy społecznej rodziny. Może być zarówno następstwem istniejących trudności w jej funkcjonowaniu, jak i czynnikiem prowadzącym do ich pogłębiania. Przemoc domowa może przyjmować różne formy i dotyczyć wszystkich członków rodziny, w tym kobiet, mężczyzn oraz dzieci;
- rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialno-bytowej, w tym dotkniętych bezrobociem – do tej grupy zalicza się rodziny, które nie dysponują wystarczającymi środkami finansowymi pozwalającymi na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych. Trudności ekonomiczne mogą ograniczać możliwość prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zwiększać ryzyko występowania innych problemów społecznych;
- dzieci i młodzieży zagrożonych niedostosowaniem społecznym – są to osoby, u których występują trudności w funkcjonowaniu społecznym i zachowaniu, utrudniające prawidłowe relacje z otoczeniem oraz funkcjonowanie w grupie. Na rozwój tego rodzaju problemów mogą wpływać zarówno czynniki indywidualne, jak i środowiskowe. Istotne znaczenie mają w tym zakresie warunki rodzinne, w tym m.in. niepełność rodziny, zaniedbania opiekuńcze, niewłaściwe metody wychowawcze czy brak odpowiedniego wsparcia.

Rodzina pozostaje jednym z najważniejszych środowisk kształtujących rozwój dziecka i jego funkcjonowanie społeczne.

Rozdział VIII
Realizatorzy Programu

Za realizację i koordynowanie Programu odpowiadać będą **Burmistrz Helu, Rada Miasta**, a także **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Pomocy Rodzinie, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe oraz placówki wsparcia dziennego**. Podmioty te będą współpracować przy planowaniu, organizowaniu, realizacji i monitorowaniu działań skierowanych do dzieci, młodzieży i rodzin.

Realizacja Programu będzie wymagała współpracy z **lokalnymi instytucjami, szkołami i placówkami oświatowymi oraz podmiotami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny**. W zależności od potrzeb do realizacji poszczególnych działań mogą być również angażowane organizacje pozarządowe i społeczne, podmioty sportowe, specjaliści oraz instytucje działające poza terenem Gminy Miejskiej Hel.

Istotnymi partnerami Programu będą również podmioty działające w obszarze **ochrony zdrowia, pomocy społecznej, bezpieczeństwa i wymiaru sprawiedliwości**, w szczególności Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, kuratorzy zawodowi i społeczni, inne ośrodki wsparcia oraz specjaliści. W zależności od rodzaju podejmowanych działań we współpracę mogą być włączane również podmioty lecznicze, organizacje wyznaniowe oraz przedstawiciele społeczności lokalnej.

Współdziałanie zaangażowanych podmiotów ma na celu **sprawne rozpoznawanie potrzeb rodzin, właściwe kierowanie do dostępnych form pomocy oraz zapewnienie wsparcia dostosowanego do indywidualnej sytuacji dzieci, młodzieży i rodzin**. Koordynacja działań różnych instytucji pozwala na bardziej kompleksowe podejście do problemów oraz podejmowanie działań profilaktycznych, wspierających i interwencyjnych adekwatnie do występujących potrzeb.

Rozdział IX
Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Hel
na lata 2027 - 2029

Celem głównym Programu jest **stworzenie spójnych warunków do wzmacniania rodzin z terenu Gminy Hel w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczej i wychowawczej oraz rozwijanie dostępnego, elastycznego i współpracującego systemu wsparcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych członków rodzin**. Program koncentruje się na wzmacnianiu zasobów i samodzielności rodzin, wczesnym rozpoznawaniu i reagowaniu na pojawiające się trudności, zwiększaniu dostępności pomocy specjalistycznej oraz tworzeniu bezpiecznych i sprzyjających rozwojowi warunków dla dzieci i młodzieży.

Cele i kierunki działań zostały opracowane na podstawie **diagnozy sytuacji rodzin i dzieci w Gminie Hel, wyników badań przeprowadzonych wśród mieszkańców i uczniów oraz wniosków wynikających z analizy SWOT**. Uwzględniają one zarówno potrzebę dalszego rozwijania istniejących zasobów, w tym pracy socjalnej, asystentury rodziny i współpracy międzyinstytucjonalnej, jak również potrzebę wzmacniania obszarów wskazywanych przez mieszkańców i młodzież, takich jak dostęp do poradnictwa i wsparcia psychologicznego, pomocy związanej ze zdrowiem i rehabilitacją, bezpiecznych miejsc spotkań, aktywnego spędzania czasu wolnego oraz działań sportowych, kulturalnych, integracyjnych i profilaktycznych. Szczególne znaczenie przypisuje się wzmacnianiu relacji rodzinnych, rozwijaniu kompetencji rodzicielskich i komunikacji oraz zapewnianiu dzieciom i młodzieży możliwości bezpiecznego zgłaszania trudności i korzystania z odpowiedniej pomocy.

Plan działań i harmonogram realizacji Programu przedstawiono w poniższej tabeli.

Cel szczegółowy 1. Wzmacnianie kompetencji rodzicielskich, relacji rodzinnych i prawidłowego funkcjonowania rodziny	
KIERUNKI DZIAŁAŃ	• organizowanie i rozwijanie poradnictwa oraz działań edukacyjnych wspierających rodziców i opiekunów w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczej i wychowawczej; • rozwijanie kompetencji rodzicielskich w zakresie komunikacji z dzieckiem, rozpoznawania jego potrzeb, stawiania granic, budowania autorytetu i reagowania na trudne zachowania;

	• wspieranie rodzin w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, emocjonalnych i rodzinnych oraz w rozwijaniu umiejętności radzenia sobie z trudnościami; • prowadzenie pracy socjalnej i asystentury rodziny z uwzględnieniem indywidualnej sytuacji, zasobów i możliwości rodziny; • wczesne rozpoznawanie trudności w funkcjonowaniu rodziny i podejmowanie działań wspierających przed pogłębieniem się kryzysu; • wspieranie rodziców w organizowaniu życia rodzinnego, opieki nad dziećmi oraz godzeniu obowiązków rodzinnych, edukacyjnych i zawodowych; • rozwijanie działań służących wzmacnianiu więzi pomiędzy rodzicami i dziećmi oraz budowaniu pozytywnego klimatu życia rodzinnego; • motywowanie rodzin do korzystania z dostępnych świadczeń, usług i zasobów środowiska lokalnego; • wspieranie rodzin w rozwijaniu samodzielności i wykorzystywaniu własnych zasobów, doświadczeń i możliwości; • rozwijanie środowiskowych form wsparcia rodzin, w tym grup wsparcia i działań samopomocowych.
WSKAŹNIKI	• liczba rodzin korzystających z poradnictwa i konsultacji; • liczba rodzin objętych pracą socjalną; • liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny; • liczba działań edukacyjnych i wspierających rodziców; • liczba uczestników działań; • liczba rodzin, w których osiągnięto ustalone cele pracy; • liczba rodzin korzystających z grup wsparcia lub działań samopomocowych; • liczba działań wzmacniających relacje rodzinne.

REALIZATORZY / PARTNERZY	Gmina Miejska Hel, MOPS, Punkt Pomocy Rodzinie, placówki oświatowe, PCPR w Pucku, specjaliści, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty działające na rzecz rodziny.
TERMIN REALIZACJI	lata **2027–2029**
Cel szczegółowy 2. Wczesne wspieranie rodzin oraz zwiększanie dostępności pomocy specjalistycznej i usług społecznych	
KIERUNKI DZIAŁAŃ	• rozwijanie dostępu do poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, rodzinnego, socjalnego i innych form specjalistycznego wsparcia; • sprawne rozpoznawanie potrzeb rodzin oraz kierowanie ich do właściwych specjalistów, usług i instytucji; • wspieranie rodzin doświadczających ubóstwa, bezrobocia, długotrwałej choroby, niepełnosprawności lub innych trudności wpływających na ich codzienne funkcjonowanie; • rozwijanie dostępu do usług związanych ze zdrowiem, rehabilitacją oraz wsparciem rodzin wychowujących dzieci z niepełnosprawnościami; • wspieranie rodzin w korzystaniu z dostępnych świadczeń i programów, w tym świadczeń rodzinnych, Programu „Rodzina 800+” oraz Karta Dużej Rodziny; • wspieranie członków rodzin w korzystaniu z możliwości aktywizacji zawodowej, podnoszenia kwalifikacji i rozwijania kompetencji; • upowszechnianie informacji o dostępnych usługach, świadczeniach, specjalistach i możliwościach uzyskania pomocy; • podejmowanie działań ograniczających ryzyko pogłębiania się trudności społecznych, zdrowotnych i ekonomicznych; • rozwijanie współpracy pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia, instytucji rynku pracy i innych podmiotów świadczących pomoc rodzinom.

WSKAŹNIKI	• liczba rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego; • liczba dostępnych form specjalistycznej pomocy; • liczba osób skierowanych do specjalistów; • liczba rodzin objętych wsparciem z powodu trudnej sytuacji materialnej, zdrowotnej lub społecznej; • liczba osób skierowanych do działań aktywizacyjnych; • liczba rodzin korzystających ze wsparcia związanego z niepełnosprawnością lub rehabilitacją; • liczba rodzin korzystających ze świadczeń i programów wspierających; • liczba działań informacyjnych dotyczących dostępnych form pomocy.
REALIZATORZY / PARTNERZY	Gmina Miejska Hel, MOPS, Punkt Pomocy Rodzinie, PCPR w Pucku, PUP w Pucku, placówki oświatowe, podmioty ochrony zdrowia, specjaliści, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty współpracujące.
TERMIN REALIZACJI	lata **2027–2029**
Cel szczegółowy 3. Wzmacnianie bezpieczeństwa, dobrostanu i rozwoju dzieci i młodzieży	
KIERUNKI DZIAŁAŃ	• rozwijanie u dzieci i młodzieży kompetencji społecznych, komunikacyjnych i umiejętności konstruktywnego rozwiązywania konfliktów; • podejmowanie działań na rzecz ograniczania przemocy rówieśniczej oraz budowania bezpiecznych relacji w środowisku szkolnym i lokalnym; • rozwijanie możliwości korzystania przez dzieci i młodzież z pomocy psychologicznej, pedagogicznej, terapeutycznej i innych form specjalistycznego wsparcia; • tworzenie warunków do bezpiecznego zgłaszania przez dzieci i młodzież problemów, sytuacji kryzysowych i doświadczeń związanych z przemocą;

	• organizowanie działań psychoedukacyjnych dotyczących emocji, relacji, radzenia sobie ze stresem i funkcjonowania w grupie rówieśniczej; • wspieranie dzieci i młodzieży w rozwijaniu zainteresowań, kompetencji społecznych, samodzielności i odpowiedzialności za własny rozwój; • wspieranie młodzieży w rozpoznawaniu zainteresowań i predyspozycji oraz planowaniu dalszej edukacji i przyszłej aktywności zawodowej; • upowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy i miejscach, w których dzieci i młodzież mogą uzyskać wsparcie; • rozwijanie współpracy pomiędzy szkołami, rodzicami, instytucjami i specjalistami w zakresie rozpoznawania potrzeb dzieci i młodzieży; • wspieranie działań wzmacniających poczucie bezpieczeństwa, przynależności i sprawczości dzieci oraz młodzieży.
WSKAŹNIKI	• liczba działań edukacyjnych i profilaktycznych; • liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w działaniach; • liczba konsultacji i zajęć psychoedukacyjnych; • liczba dzieci i młodzieży korzystających ze wsparcia specjalistycznego; • liczba działań dotyczących bezpieczeństwa i przeciwdziałania przemocy rówieśniczej; • liczba działań wspierających rozwój zainteresowań i kompetencji społecznych; • liczba działań informacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży; • liczba podmiotów współpracujących na rzecz dzieci i młodzieży.
REALIZATORZY / PARTNERZY	placówki oświatowe, Gmina Miejska Hel, MOPS, Punkt Pomocy Rodzinie, specjaliści, Policja,

	Zespół Interdyscyplinarny, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty współpracujące.
TERMIN REALIZACJI	lata **2027–2029**
Cel szczegółowy 4. Rozwijanie profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy i zachowaniom ryzykownym	
KIERUNKI DZIAŁAŃ	• realizowanie działań profilaktycznych dotyczących alkoholu, nikotyny, e-papierosów, narkotyków, dopalaczy i innych zachowań ryzykownych; • rozwijanie u dzieci i młodzieży umiejętności podejmowania bezpiecznych decyzji oraz radzenia sobie z presją rówieśniczą; • prowadzenie działań edukacyjnych zwiększających wiedzę dzieci, młodzieży i rodziców na temat zagrożeń związanych z używaniem substancji psychoaktywnych; • wspieranie rodziców i opiekunów w rozpoznawaniu sygnałów ostrzegawczych oraz podejmowaniu odpowiednich działań; • rozwijanie działań służących przeciwdziałaniu przemocy domowej i rówieśniczej oraz wzmacnianiu umiejętności reagowania w sytuacjach przemocy; • zapewnianie osobom i rodzinom możliwości korzystania z pomocy psychologicznej, terapeutycznej i innych specjalistycznych form wsparcia; • kierowanie osób wymagających pomocy do właściwych instytucji, specjalistów i programów oraz wspieranie rodzin w korzystaniu z dostępnej pomocy; • organizowanie kampanii, spotkań, warsztatów i innych działań profilaktycznych skierowanych do różnych grup mieszkańców; • rozwijanie współpracy pomiędzy szkołami, pomocą społeczną, Policją, Miejską Komisją Rozwiązywania

	Problemów Alkoholowych, Punktem Pomocy Rodzinie i innymi podmiotami; • łączenie działań profilaktycznych z aktywnością sportową, kulturalną, edukacyjną i integracyjną.
WSKAŹNIKI	• liczba zrealizowanych programów i działań profilaktycznych; • liczba uczestników działań; • liczba działań dotyczących uzależnień; • liczba działań dotyczących przemocy; • liczba osób i rodzin skierowanych do specjalistycznej pomocy; • liczba kampanii, spotkań i działań edukacyjnych; • liczba podmiotów współpracujących przy realizacji działań; • liczba działań profilaktycznych skierowanych bezpośrednio do dzieci i młodzieży.
REALIZATORZY / PARTNERZY	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, MOPS, Punkt Pomocy Rodzinie,Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, Policja, sądy, kuratorzy, specjaliści, organizacje pozarządowe.
TERMIN REALIZACJI	lata **2027–2029**
Cel szczegółowy 5. Wspieranie rodzin biologicznych oraz ograniczanie potrzeby umieszczania dzieci w pieczy zastępczej	
KIERUNKI DZIAŁAŃ	• podejmowanie działań zapobiegających umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej poprzez wczesne rozpoznawanie trudności rodziny i zapewnianie odpowiedniego wsparcia; • zapewnianie rodzinom wymagającym intensywnej pracy pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa; • prowadzenie systematycznej pracy z rodziną na podstawie indywidualnie ustalonych celów i planu pracy;

	• współpraca z PCPR w Pucku, sądem, kuratorami oraz innymi podmiotami w zakresie oceny sytuacji dziecka i rodziny; • monitorowanie sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz udział pracowników socjalnych i asystenta rodziny w działaniach dotyczących oceny ich sytuacji; • podejmowanie działań na rzecz reintegracji rodziny i powrotu dziecka do rodziny biologicznej, jeżeli jest to zgodne z jego dobrem i możliwe w świetle sytuacji rodziny; • współpraca z rodzinami zastępczymi i instytucjami pieczy zastępczej w zakresie sytuacji dziecka i kontaktów z rodziną biologiczną; • monitorowanie sytuacji rodziny po zakończeniu pracy asystenta, jeżeli wymaga tego sytuacja dziecka lub rodziny; • współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka i innych formach pieczy zastępczej zgodnie z obowiązującymi przepisami; • podejmowanie działań służących ograniczaniu czasu pobytu dziecka poza rodziną biologiczną oraz wspieranie rodziny w osiągnięciu trwałej poprawy funkcjonowania.
WSKAŹNIKI	• liczba rodzin biologicznych objętych wsparciem asystenta rodziny; • liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, za które gmina ponosi koszty; • liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej; • liczba rodzin, z którymi zakończono współpracę z asystentem z powodu osiągnięcia założonych celów; • liczba rodzin objętych monitoringiem po zakończeniu pracy asystenta; • liczba planów pracy z rodziną związanych z sytuacją dziecka umieszczonego w pieczy;

	• liczba posiedzeń dotyczących oceny sytuacji dziecka, w których uczestniczył pracownik socjalny lub asystent rodziny; • liczba spraw sądowych, w których uczestniczył pracownik socjalny lub asystent rodziny; • liczba dzieci objętych współfinansowaniem pobytu w pieczy zastępczej; • wysokość wydatków gminy związanych z pobytem dzieci w pieczy zastępczej.
REALIZATORZY / PARTNERZY	Gmina Miejska Hel, MOPS, asystent rodziny, Punkt Pomocy Rodzinie, PCPR w Pucku, sądy, kuratorzy zawodowi i społeczni, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny.
TERMIN REALIZACJI	lata **2027–2029**
Cel szczegółowy 6. Rozwijanie aktywności rodzin, integracji społecznej oraz bezpiecznych i atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego	
KIERUNKI DZIAŁAŃ	• rozwijanie dostępnej i zróżnicowanej oferty rodzinnego spędzania czasu wolnego, obejmującej działania sportowe, kulturalne, rekreacyjne i edukacyjne; • organizowanie wydarzeń rodzinnych, integracyjnych i międzypokoleniowych sprzyjających budowaniu więzi i aktywności mieszkańców; • tworzenie i rozwijanie bezpiecznych miejsc spotkań dla dzieci i młodzieży oraz wykorzystywanie istniejącej infrastruktury lokalnej; • organizowanie zajęć, wyjazdów, półkolonii, kolonii i innych form aktywnego oraz wartościowego wypoczynku; • wspieranie inicjatyw dzieci, młodzieży i rodzin oraz ich udziału w życiu lokalnej społeczności; • włączanie rodzin znajdujących się w trudniejszej sytuacji społecznej lub ekonomicznej w działania integracyjne i aktywizujące;

	• rozwijanie działań sprzyjających kontaktom rodzinnym, sąsiedzkim i międzypokoleniowym; • upowszechnianie informacji o lokalnej ofercie zajęć, wydarzeń, miejsc spotkań i innych możliwościach aktywnego spędzania czasu; • wykorzystywanie działań sportowych, kulturalnych i integracyjnych jako elementu profilaktyki oraz wzmacniania relacji społecznych; • rozwijanie współpracy instytucji publicznych, placówek oświatowych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów przy tworzeniu oferty dla rodzin, dzieci i młodzieży.
WSKAŹNIKI	• liczba zorganizowanych wydarzeń i przedsięwzięć; • liczba uczestników; • liczba zajęć i innych form aktywnego spędzania czasu; • liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty; • liczba rodzin uczestniczących w działaniach integracyjnych; • liczba miejsc i form spotkań dostępnych dla młodzieży; • liczba podmiotów zaangażowanych w realizację przedsięwzięć; • liczba inicjatyw dzieci, młodzieży i rodzin wspartych przez gminę lub jej partnerów.
REALIZATORZY / PARTNERZY	Gmina Miejska Hel, MOPS, placówki oświatowe, instytucje kultury, Punkt Pomocy Rodzinie, MKRPA, organizacje pozarządowe, podmioty sportowe i kulturalne, lokalni partnerzy oraz inne podmioty współpracujące.
TERMIN REALIZACJI	lata **2027–2029**

Rozdział X

Zakładane rezultaty

Realizacja **Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Hel na lata 2027–2029** ma przyczynić się do poprawy funkcjonowania rodzin, wzmocnienia ich samodzielności oraz dalszego rozwoju lokalnego systemu wsparcia dzieci, młodzieży i rodzin. Zakładane rezultaty odnoszą się zarówno do sytuacji rodzin i dzieci, jak i do dostępności pomocy, jakości współpracy instytucji oraz możliwości korzystania przez mieszkańców z działań profilaktycznych, edukacyjnych i integracyjnych.

W wyniku realizacji Programu zakłada się w szczególności:

- **wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i opiekunów**, w tym rozwijanie umiejętności komunikowania się z dziećmi, rozpoznawania ich potrzeb, stawiania granic oraz konstruktywnego reagowania na trudne sytuacje;
- **zwiększenie dostępności pomocy dla rodzin przeżywających trudności**, w szczególności poprzez rozwój pracy socjalnej, asystentury rodziny, poradnictwa oraz specjalistycznych form wsparcia;
- **wcześniejsze rozpoznawanie problemów rodzinnych i szybsze kierowanie do odpowiednich form pomocy**, tak aby ograniczać ryzyko pogłębiania się kryzysów i narastania trudności opiekuńczo-wychowawczych;
- **wzmacnianie samodzielności rodzin** w rozwiązywaniu problemów społecznych, ekonomicznych, zdrowotnych i wychowawczych oraz zwiększanie ich aktywności edukacyjnej, zawodowej i społecznej;
- **poprawę dostępu do pomocy psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, terapeutycznej, socjalnej i rehabilitacyjnej**, adekwatnej do potrzeb dzieci, młodzieży i dorosłych członków rodzin;
- **wzmacnianie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży**, w szczególności poprzez działania dotyczące przemocy rówieśniczej, relacji społecznych, sytuacji kryzysowych oraz możliwości uzyskania pomocy;
- **ograniczanie zachowań ryzykownych i problemów związanych z uzależnieniami**, w tym dotyczących alkoholu, nikotyny, e-papierosów, narkotyków i dopalaczy;
- **wzmocnienie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży i rodziców**, obejmujących edukację, psychoedukację oraz rozwijanie umiejętności radzenia sobie z presją rówieśniczą i sytuacjami trudnymi;

- **ograniczanie ryzyka umieszczania dzieci w pieczy zastępczej** poprzez wcześniejsze wsparcie rodzin, rozwój pracy z rodziną oraz podejmowanie działań odpowiadających na przyczyny trudności;
- **wspieranie dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz rodzin biologicznych**, w tym działań zmierzających do reintegracji rodziny i umożliwienia dziecku powrotu do rodziny biologicznej, jeżeli jest to zgodne z jego dobrem;
- **zwiększenie możliwości bezpiecznego, aktywnego i wartościowego spędzania czasu przez dzieci, młodzież i rodziny**, w tym poprzez rozwój oferty sportowej, kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej i integracyjnej;
- **zwiększenie dostępności bezpiecznych miejsc spotkań i aktywności dla młodzieży**, odpowiadających na potrzeby wskazane w przeprowadzonych badaniach;
- **wzmacnianie więzi rodzinnych, sąsiedzkich i międzypokoleniowych** oraz zwiększanie udziału rodzin w życiu społeczności lokalnej;
- **rozwijanie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dzieci i rodzin**, a także poprawę przepływu informacji i koordynacji udzielanej pomocy;
- **zwiększenie świadomości mieszkańców dotyczącej dostępnych form wsparcia**, możliwości korzystania z poradnictwa, świadczeń, usług i innych zasobów lokalnego systemu pomocy;
- **lepsze dostosowanie oferty wsparcia do rzeczywistych potrzeb mieszkańców**, w tym potrzeb zidentyfikowanych w przeprowadzonej diagnozie oraz badaniach społecznych;
- **wzmocnienie lokalnego systemu wspierania rodziny** poprzez rozwijanie współpracy, wykorzystywanie istniejących zasobów oraz podejmowanie działań odpowiadających na zmieniającą się sytuację rodzin i dzieci.

Rozdział XI

Realizacja i finansowanie Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Hel na lata 2027–2029

Realizacja Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Hel będzie opierać się na współdziałaniu instytucji i podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin. Współpraca ta ma sprzyjać lepszemu wykorzystaniu dostępnych zasobów oraz zapewnieniu mieszkańcom wsparcia dostosowanego do ich potrzeb.

Koordynację realizacji Programu prowadzić będzie **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Helu**, który będzie odpowiadał za organizowanie działań, ich bieżącą koordynację oraz monitorowanie przebiegu realizacji. W zależności od charakteru podejmowanych działań współpracować będą m.in. placówki oświatowe, podmioty ochrony zdrowia, Policja, sądy i kuratorzy sądowi, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty wspierające rodziny.

Podejmowane działania będą dostosowywane do aktualnych potrzeb mieszkańców oraz wniosków wynikających z prowadzonego monitoringu i oceny realizacji Programu. Szczególna uwaga zostanie skierowana na wzmacnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin, zapobieganie sytuacjom kryzysowym oraz tworzenie dzieciom i młodzieży warunków sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi i wychowaniu w środowisku rodzinnym.

Finansowanie Programu będzie odbywać się przede wszystkim ze środków pozostających w dyspozycji Gminy Miejskiej Hel, a także – w miarę dostępnych możliwości – z innych źródeł, w tym programów krajowych i regionalnych, funduszy Unii Europejskiej, dotacji, grantów i darowizn.

Współpraca różnych podmiotów oraz wykorzystywanie dostępnych źródeł finansowania będą sprzyjać ciągłości realizowanych działań, elastycznemu reagowaniu na pojawiające się potrzeby oraz rozwijaniu lokalnego systemu wsparcia rodzin.

Rozdział XII

Monitoring i ewaluacja Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Hel na lata 2027–2029

Prawidłowa realizacja Programu Wspierania Rodziny wymaga systematycznego monitorowania podejmowanych działań oraz okresowej oceny ich efektów. Pozwoli to na bieżące śledzenie postępów w realizacji Programu, rozpoznawanie pojawiających się potrzeb oraz dostosowywanie podejmowanych działań do zmieniającej się sytuacji rodzin i dzieci.

Monitoring będzie prowadzony w oparciu o przyjęte wskaźniki, informacje dotyczące realizowanych działań oraz dane przekazywane przez podmioty zaangażowane w realizację Programu. Ważnym elementem monitorowania będą coroczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny, przygotowywane przez **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Helu**.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej **Burmistrz Helu** przedkłada **Radzie Miasta Helu**, do dnia 31 marca każdego roku, sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z ich realizacją.

Ocena realizacji Programu będzie uwzględniała w szczególności analizę przyjętych wskaźników, dostępnych danych, sprawozdań oraz informacji przekazywanych przez instytucje i podmioty współpracujące przy realizacji Programu. Wyniki monitoringu pozwolą na ocenę stopnia realizacji zaplanowanych działań oraz wskazanie obszarów wymagających dalszego rozwijania, wzmocnienia lub modyfikacji.

Po zakończeniu okresu obowiązywania Programu przeprowadzona zostanie ewaluacja końcowa, obejmująca ocenę stopnia realizacji założonych celów i rezultatów oraz skuteczności podejmowanych działań. Wnioski z ewaluacji będą mogły zostać wykorzystane przy planowaniu kolejnych działań z zakresu wspierania rodziny oraz opracowywaniu kolejnego programu.